

Älgstammen i Malingsbo ÄFO

Vintern 2014/2015

RESULTATBLAD 10
2015

I Malingsbo ÄFO bedrivs en målstyrd älgförvaltning där underlag för planering och beslut utgör en viktig del. Svensk Naturförvaltning AB har här gjort en modellberäkning av älgstammens storlek, sammansättning och utveckling i förvaltningsområdet. Antalet älgar är sakta på väg uppåt och beräknades under senaste vintern vara 8,3 älgar per 1000 ha.

FRÅN ÄLGObs TILL ÄLGAR

Flera metoder används för att beskriva älgstammens storlek, sammansättning och utveckling. Varje metod har sina för- och nackdelar men om de används i kombination med varandra kan man få ett säkrare underlag.

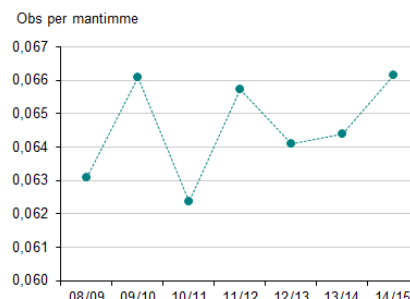
Observationer av älg under de första jaktdagarna har i många år samlats in systematiskt runt om i Sverige. Metoden som kallas ÄlgObs ger i grunden ingen siffra på antalet älgar men genom modellering ihop med avskjutningsstatistik kan man erhålla siffror på antal älgar.

Här presenterar vi resultat av en modellering där vi vägt samman uppgifter från ÄlgObs, avskjutningsstatistik och flyginventering (januari 2014). För att få beräkningarna att fungera krävs att det finns data insamlade från en serie av år. Beräkningarna påverkas mindre av slumpmässiga förändringar ju fler år med data man utnyttjar men kan bli skeva om förutsättningarna att observera en älg förändras över tiden. Längden på tidsserien som utnyttjas i beräkningarna är därför en avvägning där olika överväganden av indata avgör. Data från flyginventering, när sådan finns, hjälper till att fastställa nivån på antalet älgar.

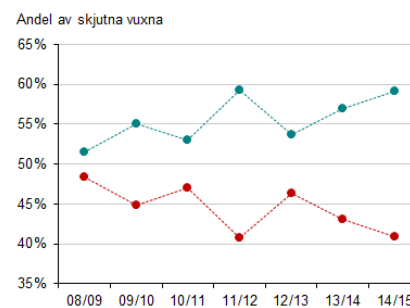
OBS PER MANTIMME OCH AVSKJUTNING

Obs per mantimme indikerar att stammen kan vara på uppåtående (figur 1). Även om antalet obsar skalas mot antalet mantimmar kan indexet obs per mantimme vara missvisande. För jämförbarhet måste chansen att se en älg inte variera nämnvärt över tiden och rapporteringen måste skötas konsekvent. Det sistnämnda blir ett problem om t ex jaktlag som inte ser några älgar alls inte rapporterar sin ÄlgObs. Antalet mantimmar har varierat mellan åren med en markant nivåstegring från 2008/2009. Av det senare skälet har vi valt att basera modellberäkningen på uppgifter mellan åren 2008 och 2015.

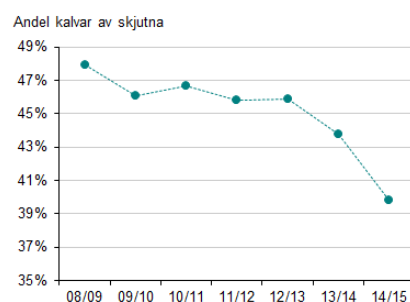
Sedan många år tillbaka har avskjutning gått ned i Malingsbo ÄFO. Runt sekelskiftet var avskjutningen drygt 5 älgar per 1000 ha. Detta kan jämföras med senaste årets 2,1 älgar per 1000 ha (figur 4). Uttag i form av tjur och kalv har varit likartad under lång tid men har de sista två åren ändrats. Fler skjutna älgar har varit vuxna djur (dvs lägre andel har varit kalv) och merparten av de skjutna vuxna älgarna har varit tjur (figur 2 och 3).

Figur 1. Obs per mantimme enligt ÄlgObs.

Figur 2. Andel kor (röd) och tjurar (blå) av skjutna vuxna älgar.

Figur 3. Andel kalv av skjutna älgar.

STAMMENS UTVECKLING

Antalet älgar i området efter jakt 2014/2015 har beräknats till 1459 eller 8,3 älgar per 1000 ha (tabell 1, figur 4). Det är en svag uppgång sedan förra året. Den viktigaste orsaken till detta är att avskjutningen minskat något (figur 4).

Andelen tjur av vuxna älgar i stammen har legat stabilt runt 32% sedan 2008/2009. Detta har varit fallet trots att andelen tjur bland skjutna vuxna älgar ökat (figur 2). Orsaken kan spåras till en minskad andel kalv i avskjutningen i kombination med det faktum att det normalt föds fler kalvar av hankön än honkön. Resultatet blir att andelen tjur bland ungdjuren blir högre och har en utjämnande effekt.

Beräknat på alla älgar efter jakt utgjorde andelen kor drygt hälften av alla älgar (figur 5 och 6). En stor andel vuxna hondjur i stammen innebär en hög tillväxt vilket möjliggör ett relativt högt och varaktigt uttag.

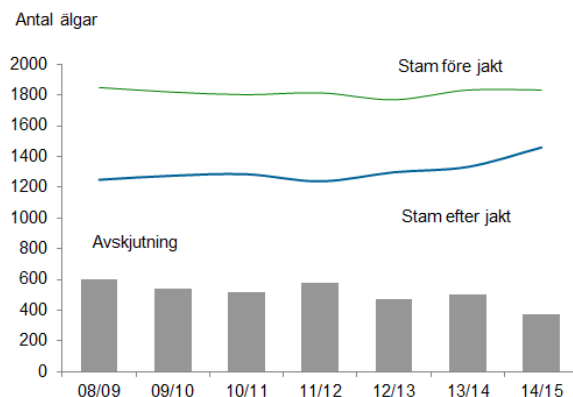
Antalet kalvar per ko före jakten 2014/2015 beräknades till 0,58 (tabell 1) vilket är lägre än medelvärdet för perioden (0,64). Många saker påverkar hur många kalvar ett hondjur i genomsnitt får t ex fodersituation, kornas ålder och förekomst av varg och björn. Malingsbo ÄFO har under flera år haft vargrevir. Om detta kan förklara utvecklingen i antal kalvar per ko sedan 2008/2009 är dock oklart. Det ökade uttaget av vuxna älgar kan ha inneburit en nedgång i kornas medelålder vilket i så fall troligen är en viktig del av förklaringen.

Tabell 1. Älgstammen i Malingsbo ÄFO 2014/2015.
Areal avser registrerad jaktmarksareal.

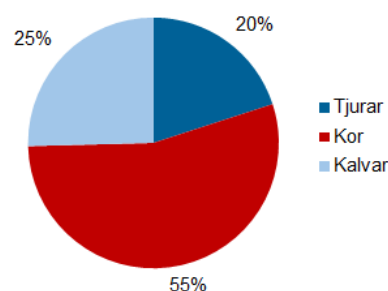
	Före jakt 2014	Efter jakt 2014/2015
Älgar	1833	1459
Älgar per 1000 ha	10,4	8,3
Areal (ha)	175 493	175 493
Tjurar	425	292
Kor	889	797
Kalvar	520	371
Kalv per ko	0,58	0,47
Könskvot	32%	27%

RÅD TILL FÖRVALTNINGEN

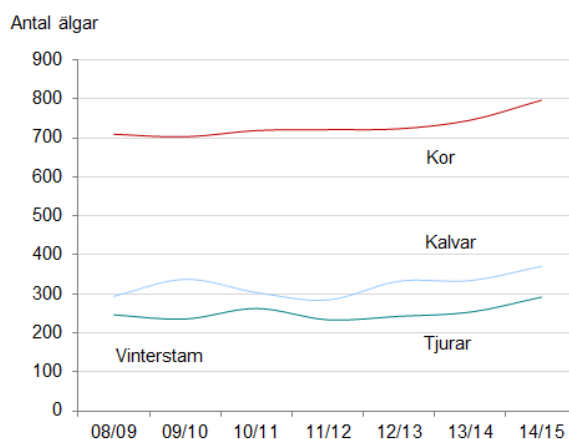
- Vi rekommenderar att man regelbundet utför flyginventering, särskilt i områden med varg där en okänd andel älgar går bort i form av predation. Förutom att en flyginventering är ett oberoende sätt att skatta älg-täthet så stärker den modellberäkningen ihop med data från Älgobs och avskjutning.
- Såväl resultat i Älgobs som de modellberäkningar som utförts på Älgobsens data innebär resultat med en viss osäkerhet. Det som presenteras är emellertid det mest sannolika givet tillgängliga data. Avskjutning planeras lämpligen med båda dessa saker i åtanke. Därefter bör utfall av avskjutning följas upp varje år. Chansen att nå uppsatta mål stärks därmed och risken för fel med stora negativa konsekvenser blir mindre.

Figur 4. Antal älgar i området före jakt (grön linje), efter jakt (blå linje) samt avskjutning (grå staplar). Utveckling senaste sju åren.

Figur 5. Andel tjurar, kor respektive kalvar i stammen efter jakt 2014/2015.

Figur 6. Antal kor (röd linje), tjurar (grön linje) respektive kalvar (ljusblå linje) efter jakt. Utveckling senaste sju åren.